

UCHWAŁA NR XV/131/2016
RADY GMINY KURÓW
z dnia 6 października 2016 r.

w sprawie przyjęcia Sprawozdania z Realizacji Programu Opieki Nad Zabytkami
Gminy Kurów na lata 2010-2014

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446) **Rada Gminy Kurów uchwala**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Kurów na lata 2010-2014 stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

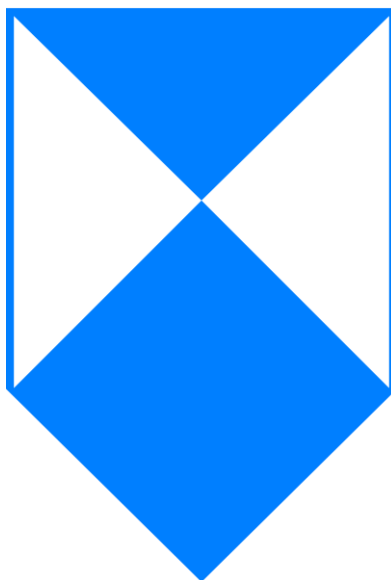
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kurów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY KURÓW NA LATA 2010-2014

ZABYTEK
CHRONIONY PRAWEM

Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece na zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. /tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1446/ gmina posiadała opracowany „*Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Kurów Na Lata 2010-2014*”, przyjęty Uchwałą nr XLIII/293/2010 Rady Gminy Kurów z dnia 22 kwietnia 2010r. w sprawie przyjęcia "Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Kurów Na Lata 2010-2014", którego celem w powiązaniu z gminną ewidencją zabytków i rejestrem zabytków było stworzenie spójnej wieloletniej strategii ochrony zabytków usytuowanych na terenie gminy realizowanej w okresie czteroletnim przy pomocy **przepisów prawnych prawa powszechnie obowiązującego** /ustawy i inne przepisy wydane na podstawie delegacji ustawowych/ jak i **prawa miejscowego** /*zapisy planów zagospodarowania przestrzennego*/ jak i **środków finansowych** /*przeznaczenie części budżetu gminy i dotacji*/ na ochronę zabytków jak i na eksponowanie walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego gminy poprzez publikację wydawnictw i zamieszczenie ich w sieci internetowej gminy.

Program określał kierunki działań jakie podejmowała gmina w celu ochrony jej dziedzictwa kulturowego, a z jego realizacji zgodnie z cyt. wyżej ustawą składałam stosowne sprawozdanie.

Ochrona zabytków realizowana poprzez przepisy prawne prawa powszechnie obowiązującego jak i prawa miejscowego.

Wśród przepisów prawa powszechnie obowiązującego zasadnicze znaczenie dla ochrony zabytków ma ustawa o ochronie zabytków i opiece na zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. /tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1446/ oraz inne ustawy oraz przepisy prawa niższego rzędu wydane na podstawie delegacji ustawowych.

Natomiast odnośnie prawa miejscowego podstawowe znaczenie mają zapisy planów zagospodarowania przestrzennego gminy. Obecnie w gminie obowiązują:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Gminy Kurów przyjęty Uchwałą Rady Gminy Kurów Nr XX/138/2001 z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kurów z późniejszymi zmianami.
- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Kurów – Centrum przyjęty Uchwałą Rady Gminy Kurów Nr XI/45/2003 z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kurów-Centrum z późniejszymi zmianami.

Ustawa o planowaniu przestrzennym określa tryb i zakres ingerencji wojewódzkiego konserwatora zabytków na etapie sporządzania i uzgadniania planu zagospodarowania przestrzennego, który po przyjęciu uchwałą rady gminy obowiązuje jako prawo miejscowe.

Zgodnie z wyżej cyt miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony wartości kulturowych w gminie obowiązują następujące zasady:

- wszelkie zmiany w sposobie zagospodarowania, działalność inwestycyjna, podziały działek, rozbiórki obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagają zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Natomiast wpisanych do ewidencji dóbr kultury opinii tegoż konserwatora.
- dla terenów położonych w strefie obserwacji archeologicznych przy podejmowaniu działalności inwestycyjnej oraz zmianie sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu obligatoryjne jest uzyskanie warunków konserwatora zabytków.
- w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków wszelkie zamierzenia inwestycyjne i prace remontowe prowadzone przy tych obiektach i w najbliższym ich otoczeniu wymagają uzyskania wytycznych i warunków oraz zezwolenia konserwatora zabytków podobnie jak przy obiektach figurujących w ewidencji dóbr kultury województwa lubelskiego oraz w najbliższym ich otoczeniu.
- plan Kurów-Centrum ustala strefę „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej dla zespołu kościelnego w Kurowie. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne i prace remontowe prowadzone w granicach tej strefy wymagają uzyskania warunków i wytycznych oraz zezwolenia konserwatora zabytków na prace realizacyjne oraz strefę „B” pośredniej ochrony konserwatorskiej dla układu urbanistycznego Kurowa w granicach od zachodu wyznaczoną rzeką Kurówką na odcinku ok. 400 m */od mostu przy młynie w stronę północną/*, od północy ciągiem pieszym do ul. Kowalskiej, ul. Partyzantów, północnymi granicami terenów zabudowy przyległymi do ul. Lubelskiej, ulicą Lubelską na odcinku od komisariatu policji do wjazdu do miejscowości, od wschodu ul. Ks. Grzegorza Piramowicza, ul. Ciasną, od południa ul. Żabią, ul. Nową i dojazdową przy młynie.

W obrębie tego układu ochronie podlegają:

a/ całość rozplanowania urbanistycznego i skala zabudowy z następującymi ustaleniami:

- wymóg zachowania istniejącego układu ulic;
- zakazuje się lokalizacji obiektów przemysłowych i zabudowy wielorodzinnej;
- zaleca się wykonanie nawierzchni brukowych ulic i ciągów pieszych;
- dopuszcza się zabudowę gospodarczą w głębi posesji;

- dopuszcza się zabudowę mieszkalną w głębi działek, których tyły przylegają do ulic w celu utworzenia pierzei przyulicznych;

b/ formy zabudowy z następującymi ustaleniami:

- ustala się max. wysokość zabudowy 2 kondygnacje;
- rzut budynków winien być zakładany na prostokącie;
- dachy o symetrycznych spadkach w układzie kalenicowym i szczytowym;
- pokrycie dachów z blachy płaskiej, blachy dachówkowej, dachówki ceramicznej i bitumicznej z wykluczeniem blachy trapezowej;
- elewacje tradycyjne */tynki/* z wykluczeniem okładzin typu „siding”.

c/ zachowanie ciągów starodrzewu wzdłuż traktów komunikacyjnych.

d/ układ kompozycyjny Starego i Nowego Rynku:

- zakazuje się lokalizowania na Rynkach obiektów kubaturowych;
- należy dążyć do likwidacji zieleni wysokiej na placach rynkowych z pozostawieniem szpaleru drzew przed fasadą pawilonu handlowego na Starym Rynku;
- zaleca się likwidację zbiornika wodnego na Nowym Rynku, ew. jego modernizację z usunięciem kołnierza betonowego i wprowadzeniem zieleni komponowanej.

Ustala strefy „OW” obserwacji archeologicznych dla śladów osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego odkryte podczas badań powierzchniowych Archeologicznego Zdjęcia Polski /AZP/.

Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona w obrębie oznaczonego stanowiska oraz w jego sąsiedztwie, łącząca się z pracami ziemnymi */tj. inwestycje liniowe, kubaturowe, melioracje, budowa dróg, pobór surowców/*, powinna być uzgadniana z konserwatorem zabytków, w celu uzyskania warunków archeologicznych prowadzenia inwestycji, które mogą określać że w/w prace ziemne powinny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym po uprzednim uzyskaniu zezwolenia konserwatora zabytków na prowadzenie prac archeologicznych.

W uzasadnionych przypadkach konserwator zabytków może zlecić przeprowadzenie przedinwestycyjnych, wyprzedzających badań wykopaliskowych lub odstąpić od warunków nadzoru archeologicznego.

Uchwalone w czasie obowiązywania Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Kurów zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w toku procedury ich opracowania były uzgadniane z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wszystkie jego uwagi zostały uwzględnione przy ich opracowaniu.

Stan ewidencji zabytków

Stan ewidencji zabytków w minionym okresie nie uległ zmianie.

Wpis do rejestru zabytków

Wpis do rejestru zabytków prowadzi wojewódzki konserwator zabytków dla zabytków znajdujących się na obszarze województwa. Dokonuje go na podstawie decyzji wydanej z urzędu lub na wniosek właściciela zabytku. Wpis do rejestru - historycznego układu urbanistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru zabytków nieruchomych wchodzących w skład tych układów lub zespołów.

Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości.

Ochronie podlega forma architektoniczna i funkcja obiektu, utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem.

Skutki prawne w zakresie uprawnień i obowiązków wynikających z wpisania obiektu do rejestru zabytków określa wyżej wymieniona ustawa oraz inne przepisy o tej samej randze.

Ogółem w gminie Kurów wpisanych jest do rejestru zabytków według stanu na dzień 1 lipca 2009 r. 14 obiektów.

Wykaz kart ewidencyjnych architektury i budownictwa zabytków wpisanych do rejestru zabytków

Powiat	Gmina	Miejscowość	Obiekt	Rejestr
puławski	Kurów	Klementowice	Kościół parafialny	A/931
puławski	Kurów	Klementowice	Dzwonnica przy kościele parafialnym	A/931
puławski	Kurów	Kurów	Kościół parafialny	A/409
puławski	Kurów	Kurów	Dzwonnica	A/409
puławski	Kurów	Kurów	Ogrodzenie Kościoła parafialnego	A/409
puławski	Kurów	Kurów	Plebania	A/409
puławski	Kurów	Kurów	Dawna szkoła (wikariat)	A/409, dawny nr A/410
puławski	Kurów	Olesin	Zespół pałacowo – parkowy	A/789
puławski	Kurów	Olesin	Pałac	A/789

Wykaz kart parków/ogrodów wpisanych do rejestru zabytków

Powiat	Gmina	Miejscowość	Obiekt	Rejestr
puławski	Kurów	Olesin	Park pałacowy	A/789

Wykaz kart ewidencyjnych cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków

Powiat	Gmina	Miejscowość	Obiekt	Rejestr zabytków	Uwagi
puławski	Kurów	Klementowice	- dawny cmentarz przykościelny	A/931/1-2/	
puławski	Kurów	Kurów	- dawny cmentarz przykościelny	A/409	
puławski	Kurów	Kurów	- cmentarz wojenny z I wojny światowej	A/1013	
puławski	Kurów	Kurów	- cmentarz żydowski, w gran. wg zał. planu	A/1030	Nowy

Gminną ewidencję zabytków prowadzi wójt w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

Ogółem w gminie Kurów gminną ewidencję zabytków prowadzi się w formie kart adresowych dla 7 obiektów.

Gminna ewidencja zabytków prowadzona w formie kart adresowych obiektów:

1. Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Olesinie – miejsce spoczynku żołnierzy austriackich, niemieckich i rosyjskich. Kaplica murowana, 4 nagrobki z piaskowca oraz krzyże cementowe na pozostałych nagrobkach. Obiekt ogrodzony. Posiada kartę cmentarza.
2. Cmentarz żydowski w Kurowie przy ul. Blich. Brak nagrobków. Posiada kartę cmentarza.
3. Kościół parafialny p. w. św. Klemensa i św. Małgorzaty w Klementowicach wraz z dzwonnica w granicach ogrodzenia kościelnego.
4. Kościół parafialny p. w. Narodzenia NMP i św. Michała Archaniola w Kurowie z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, mur z bramkami, drzewostanem w obrębie cmentarza kościelnego.
5. Plebania przy kościele parafialnym w Kurowie.
6. Budynek dawnej szkoły ks. Grzegorza Píramowicza w Kurowie /pierw. Wikariat/.
7. Zespół pałacowo – parkowy w Olesinie: pałac, park z fragmentami małej architektury i głazami, układ wodny z groblami, aleja dojazdowa.

Ewidencja jest podstawą do sporządzenia programu opieki nad zabytkami gminy. Prospekcja terenowa zweryfikowała dotychczasową ewidencję zabytków, która obejmowała 7 obiektów. Gminna ewidencja zabytków nie jest dokumentem zamkniętym. Powinna być uzupełniana i weryfikowana. Do jej wpisania przygotowane są kolejne obiekty

1. Budynek drewniany przedszkola w Klementowicach.
2. Zespół stacji kolejowej w Klementowicach.

3. Kapliczka murowana sprzed 1788 r. upamiętniająca bitwę z 3 marca 1831r. usytuowana w Kurowie przy ul. Lubelskiej.
4. Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Kurowie.
5. Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Klementowicach.
6. Park dworski w Klementowicach.
7. Budynek plebański murowany z 1927r. – dom parafialny w Kurowie.

Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ponadto winna podlegać okresowej aktualizacji polegającej między innymi na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych. Uzupełnienia wymagają także zmiany stanu prawnego np. wpis do rejestru zabytków. Obiekty zabytkowe, które uwzględnione są w ewidencji zabytków, a nie figurują w rejestrze zabytków lub nie są określone ochroną miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy nie są prawnie chronione. Uwzględnienie ich wyłącznie w ewidencji ma charakter informacyjny, pomocny przy określaniu i ocenianiu zasobów zabytkowych na terenie gminy oraz przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami.

Ochrona zabytków realizowana przez wydatkowanie środków finansowych z budżetu gminy przy udziale dotacji UE na projekty ich rewaloryzacji jak i na ich eksponowanie poprzez publikację wydawnictw i zamieszczanie w sieci internetowej.

W programie Opieki Nad Zabytkami Gminy Kurów na lata 2010-2014 zostały określone zadania priorytetowe, których realizacja przebiegała w pierwszej kolejności.

Rewaloryzacja rynku – placu „Nowy Rynek” w Kurowie wraz z przebudową zbiornika wodnego.

„Nowy Rynek” usytuowany jest na działce nr 1189/7 o pow. 4211 m². Obsługę komunikacyjną tego placu, a głównie jego dostępność do zewnętrznej sieci komunikacyjnej zapewniają – usytuowane na południowych i północnych jego krańcach dwie drogi gminne.

Nieruchomość stanowi własność Gminy Kurów – decyzja Wojewody Lubelskiego nr GN.IIZS.7723/1-84/08 z dnia 20 marca 2008 roku i ma założoną księgę wieczystą nr LU1P/00095217/1 prowadzoną przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Puławach.

Rewaloryzacja rynku-placu wraz z przebudową zbiornika wodnego odbyła się zgodnie z wymogami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kurów-Centrum. Prace te polegały na uzgodnieniu warunków rewaloryzacji z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Lublinie, bowiem wg planu ta centralnie położona w zabudowie

Kurowa jego część – Nowy Rynek usytuowana jest w obszarze historycznego układu urbanistycznego Kurowa z II połowy XV w. , objętego ochroną konserwatorską.

Całe zadanie złożone było z wielu aspektów: urbanistycznych, architektonicznych i przyrodniczych.

Teren placu zajmował ośmiokątny zbiornik przeciwpożarowy o konstrukcji żelbetonowej otoczony barierką stalową. Pozostała część placu zajmowała nieuporządkowana zieleń wysoka oraz niska oraz elementy małej architektury – centralnie położona w drugiej części placu kapliczka z 1916 r. z umieszczoną na niej tablicą poświęconą uczestnikom powstania styczniowego 1863 r. z gminy Kurów w 135 rocznicę jego wybuchu.

Prace renowacyjne polegały na zasypaniu zbiornika wodnego a na jego miejscu wykonanie placu z położoną w centralnej jego części fontanną oraz komunikacyjne ciągi piesze w kierunku dróg gminnych i w bezpośrednim ich sąsiedztwie. Ponadto wykonano elementy małej architektury /lampy parkowe, pergole, ławki/ oraz posadzono zieleń wysoka i niską

– nasadzenia krzewów i drzew o charakterze parkowym. Układ komunikacji nawiązuje do istniejącego w drugiej części placu, gdzie centralnym punktem jest figura.

Zrealizowany projekt pełni funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe dla mieszkańców. Porządkuje on i organizuje przestrzeń. Zorganizowane zostało miejsce spotkań i wypoczynku uczęszczane i lubiane. Projekt zrealizowano w latach 2009-2010 przy udziale dotacji UE w kwocie 295 455,65zł i budżetu gminy w kwocie – 186 336,81 zł. Łączna wartość projektu 481 792,46 zł.

Rewaloryzacja placu „Stary Rynek” w Kurowie

Plac „Stary Rynek” w Kurowie usytuowany jest na działce nr 2858/1 o pow. 5441 m². Obsługę komunikacyjną tego placu a głównie dostępność do zewnętrznej sieci komunikacyjnej zapewniają droga powiatowa /część ul. Żabiej/ oraz droga gminna

ul. Kilińskiego. Nieruchomość stanowi własność gminy Kurów – decyzja AB.GT.2/8237/I/56/92 Wojewody Lubelskiego z dn 17.11.1992 i ma założoną księgę wieczystą Nr LU1P/00048687/2 prowadzoną przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Puławach.

Rewaloryzacja „Starego Rynku” odbywała się zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Kurów-Centrum i była uzgodniona z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatora Zabytków. Ta centralnie położona w zabudowie Kurowa jego część usytuowana jest w obszarze historycznego układu urbanistycznego z II poł. XV w. objętego ochroną konserwatorską pośrednią.

Projekt złożony był z aspektów: urbanistycznych, architektonicznych i przyrodniczych.

Teren placu zajmował: skwer porośnięty nieuporządkowaną zielenią wysoka i niską, elementy małej architektury, pomnik upamiętniający egzekucję niemieckiego okupanta na więźniach Zamku Lubelskiego żołnierzach AK i Bch w dniu 6 marca 1944 r., zatoka przystankowa i dwie wiaty przystankowe oraz parking.

Renowacja polegała na likwidacji skweru z zielenią wysoka i niską i wybudowaniu w tym miejscu placu utwardzonego kostką brukową betonową oraz klinkierem. Ponadto na placu usytuowano elementy małej architektury lampy parkowe i ławki oraz dokonano nasadzeń drzew parkowych. Od strony ul. Kilińskiego usytuowano wiaty

przystankowe oraz odbudowano ciąg pieszy i parking z kostki brukowej betonowej.

Zrealizowany projekt pełni funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe dla mieszkańców i gości. Porządkuje on i organizuje przestrzeń przywracając jej charakter jaki miała ponad 570 lat temu. Zorganizowane zostało miejsce, na którym organizowane są festyny rekreacyjno-wypoczynkowe oraz wydarzenia kulturalne.

Projekt zrealizowano w latach 2011-2012 przy udziale dotacji UE w kwocie 343 000,00 zł i budżetu gminy w kwocie 994095,92 zł. Łączna wartość projektu

1 337 095,92 zł.

Rewaloryzacja budynku dawnej szkoły ks. Grzegorza Piramowicza /wikariatu/

Budynek dawnej szkoły ks. Grzegorza Piramowicza /wikariatu/ przy ul. I Armii WP usytuowanym na działce nr 2574 o pow. 5457 m² stanowi własność Parafii Rzymskokatolickiej w Kurowie. Na przedmiotowej działce usytuowany jest również kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i Św. Michała Archanioła, dzwonnica, ogrodzenie z bramą i bramkami oraz drzewostan w obrębie cmentarza przykościelnego.

Zespół kościelny w Kurowie, w skład którego wchodzi dawna szkoła ks. Grzegorza Piramowicza /wikariat/ wpisany jest do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/409 oraz gminnej ewidencji zabytków prowadzonej w formie karty adresowej dobra kultury nr A/409 i podlega ochronie konserwatorskiej. Nieruchomość ta ma założoną księgę wieczystą Nr 35284 prowadzoną przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Puławach.

Umową z dnia 1 września 2009 r. Parafia Rzymskokatolicka w Kurowie użyczyła Gminie Kurów do nieodpłatnego używania na okres 20 lat część wyżej wymienionej działki gruntu o pow. 0,1277 ha wraz ze znajdującym się na niej budynkiem dawnej szkoły ks. Grzegorza Piramowicza /wikariatu/.

Budynek ten jako przykład klasycystycznej budowli, wzniesionej w II poł XVIII w. o prostych, rozcłonkowanych pilastrami elewacjach z gzymsami i wysokim łamanym dachu związany jest z działalnością ks. Grzegorza Piramowicza wybitnego reformatora szkolnictwa epoki oświecenia, sekretarza Komisji Edukacji Narodowej i Komisji ds. Ksiąg Elementarnych, który założył tu jedną z pierwszych szkół parafialnych w ówczesnej Rzeczypospolitej.

Rewaloryzacja tego budynku odbywała się zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Kurów-Centrum oraz pozwoleniem Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Powierzchnia budynku na parterze 420 m² /22m x 19m/. Posiada on również poddasze użytkowe o pow. 300 m².

Zrealizowany projekt pełni funkcję kulturalno-oświatową. Znajduje się tam siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej w Kurowie, Muzeum ks. Grzegorza Piramowicza oraz tradycyjnych wielowiekowych rzemiosł kurowskich szewstwa i kuśnierstwa, pomieszczenie przeznaczone

dla parafii a na poddaszu siedziby gminnej orkiestry dętej i chóru. W pomieszczeniu muzeum znajduje się gminny punkt informacji turystycznej.

Zrealizowany projekt uporządkował to miejsce i pozwolił zorganizować wyżej wymienioną działalność oraz stworzył

miejsce spotkań dla mieszkańców, znacznie poszerzając ofertę kulturalną gminy. Ponadto określił miejsce dla gromadzenia i eksponowania pamiątek związanych z lokalną tradycją rzemieślniczą i historią oraz pozwoli na realizację rozmaitych projektów służących miejscowej edukacji, a także wpłynie w oparciu o dziedzictwo kulturowe na tworzenie i promocję produktów turystycznych. Projekt zrealizowano w latach 2011-2013 przy udziale dotacji UE w kwocie 464 043,17 zł i budżetu gminy w kwocie 326 376,85 zł. Łącznie wartość projektu 790 420,02 zł

Rewaloryzacja placu i renowacja figury Najświętszej Maryi Panny przy zespole kościelnym w Klementowicach.

Plac oraz figura Najświętszej Maryi Panny usytuowane są przy zespole kościelnym w Klementowicach na działkach nr: 692/4; 692/10; 701, których właścicielem jest Gmina Kurów i dla których prowadzone są księgi wieczyste przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Puławach Nr LU1P/00072803/9.

Obsługa komunikacyjna tego placu a głównie do zewnętrznej sieci komunikacyjnej następuje poprzez drogę powiatową przebiegającą przez Klementowice.

Rewaloryzacja placu odbyła się zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunkami określonymi przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

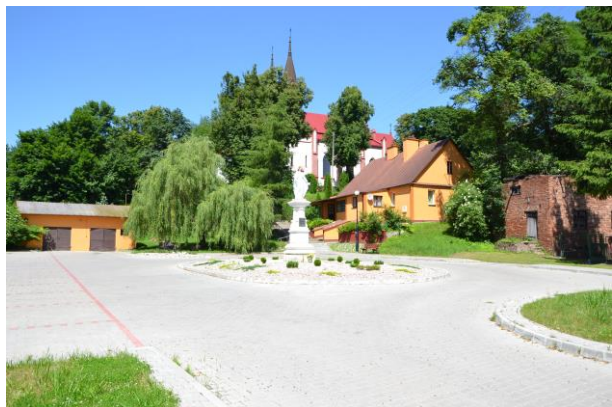
Projekt złożony był z wielu aspektów: urbanistycznych, architektonicznych i przyrodniczych.

Plac był nieutwardzony, a w jego centralnym punkcie usytuowana była figura Najświętszej Maryi Panny z 1905 r.

Prace renowacyjne polegały na przeniesieniu figury Najświętszej Maryi Panny i umieszczenie jej w centralnej części na nowo ukształtowanym placu oraz usytuowaniu frontowej części

figury w stronę drogi powiatowej oraz odbudowie i przebudowie placu poprzez jego utwardzenie kostką brukową betonową. Ponadto na budowie 22 miejsc parkingowych z kostki brukowej betonowej, ciągu pieszego i elementów małej architektury latarni parkowych oraz ławek. Dokonano również nasadzeń zieleni wysokiej i niskiej.

Zrealizowany projekt pełni funkcję rekreacyjno-wypoczynkową, porządkuje i organizuje przestrzeń publiczną oraz poprzez utwardzony plac, ciągi piesze i parkingi poprawia dostępność komunikacyjną w układzie miejscowości. Projekt zrealizowano w 2011 r. przy udziale dotacji UE w kwocie 99 849,69 zł

i budżetu gminy w kwocie 93 841,74 zł. Łączna wartość projektu 193 691,43 zł.

Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego innowacyjnego i sieciowego produktu turystycznego.

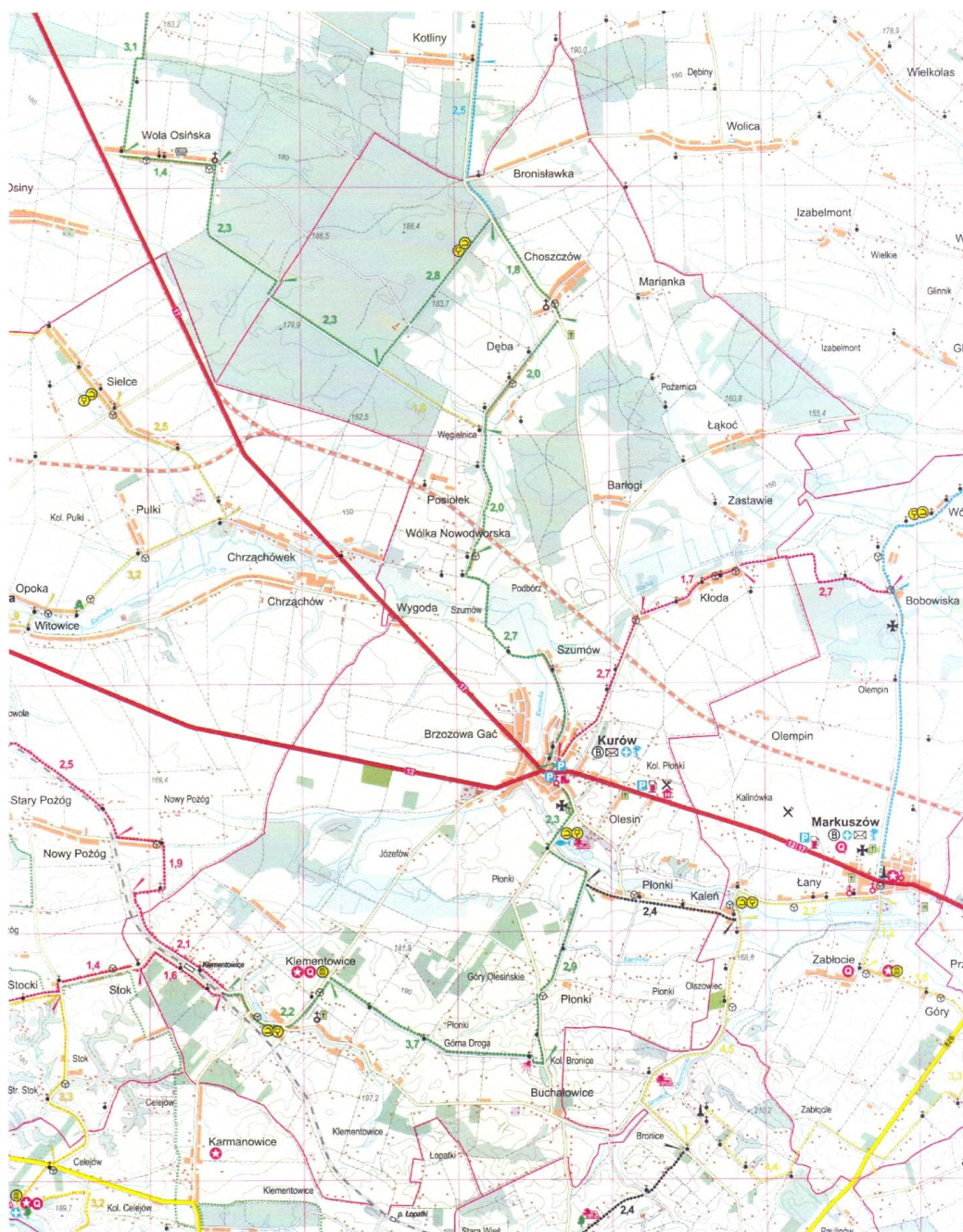
Poznanie atrakcyjnych terenów gminy umożliwiają piesze i rowerowe szlaki turystyczne prowadzące przez najatrakcyjniejsze miejsca gminy. Od 2012 r. turyści mogą korzystać ze szlaku rowerowego utworzonego na terenie gminy w wyniku realizacji projektu „Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego, innowacyjnego i sieciowego produktu turystycznego”. Celem utworzenia tej trasy rowerowej jest pokazanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych gminy. Oznakowane szlaki rowerowe na terenie gminy mają łączną długość 37,5km. Na szlaku są usytuowane i udostępnione turystom trzy stylowe zadaszone drewniane wiaty. Szlaki rowerowe gminy Kurów wchodzą w skład międzynarodowego Szlaku Bursztynowego Greenways biegnącego z południowej części Europy na Hel. Przebieg szlaku – Kraina Rowerowa przy Bursztynowym Szlaku Greenways na Lubelszczyźnie przez gminy: Baranów, Dęblin, Janowiec, Kamionka, Końskowola, Markuszów, miasto Puławy, gminę Puławy, Ryki, Wąwolnicę, Wojciechów,

Żyrzyn i Kurów został określony na wydanej mapie turystycznej. Zaś w lokalnych paszportach przygotowanych dla turystów są wymienione walory dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Kurów, które mogą zwiedzać.

Całkowity koszt projektu realizowanego w ramach Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień” przez w/w gminy wyniósł 1 710 993,00 zł. Na Gminę Kurów przypadła kwota 215 964,88 zł. Natomiast kwota dotacji UE do całego projektu wyniosła 1 197 695,00 zł. W tym na Gminę Kurów 149 711,92 zł.

Renowacja pomnika zwieńczonego figurą Chrystusa Ukrzyżowanego z 1854 r. usytuowanego na terenie zespołu pałacowo-parkowego.

Pomnik zwieńczony figurą Chrystusa Ukrzyżowanego z 1854r. usytuowany jest na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Olesinie. Pomnik ufundowali Józef Iżycki herbu Bończa, sędzia pokoju powiatu siedleckiego oraz jego żona Karolina Iżycka zd. Moraczewska właściciele dóbr Kurowa celem upamiętnienia narodzenia ich synów Wiktora Iżyckiego i Józefa Iżyckiego.

Zespół pałacowo-parkowy w Olesinie, na terenie którego usytuowany jest ten pomnik obejmuje: pałac o charakterze klasycystycznym, ukształtowanie terenu i drzewostan, układ wodny z groblami, czterorzędową aleją dojazdową, fragmentami małej architektury. Jest to część wielkiego założenia ogrodowo-parkowego Kurów-Olesin powstałego w poł. XVIII w. z inicjatywy braci Ignacego Potockiego i Stanisława Kostki Potockiego na terenie, który od XV w. stanowił siedzibę rodu Kurowskich, a następnie Zbąskich piastujących wysokie godności w województwie lubelskim. Zespół pałacowo-parkowy został wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego dnia 21.08.1979r. pond Nr A/789.

Wnioskiem z dnia 13 grudnia 2013 r. spadkobiercy byłych właścicieli nieruchomości stanowiącej zespół pałacowo-parkowy, wchodzący w skład majątku ziemskiego pn. „Dobra Ziemskie Kurów i Kolonia Ziemiska Olesin” wystąpili do Wojewody Lubelskiego

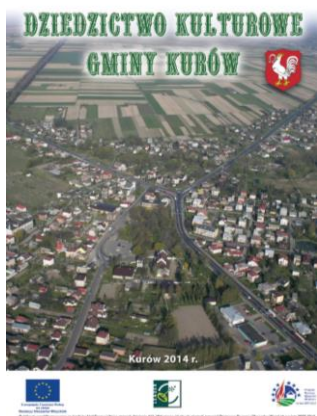
o jej wydanie ze względu na to, iż nie podlegał przepisom dekretu PKWN z dn. 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Decyzją z dnia 12 kwietnia 2016 r. po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego Wojewoda Lubelski stwierdził, że nieruchomość stanowiąca zespół pałacowo-parkowy nie podlegała przepisom cyt. wyżej dekretu i należy ją zwrócić. Natomiast nieruchomość stanowiąca układ wodny stawów z groblami podlegała działaniu cyt. Dekretu i nie podlega zwrotowi. Od wyżej wymienionej decyzji zostało złożone odwołanie do Ministra Rozwoju i Rozwoju Wsi, które zostanie rozpatrzone do 30.12.2016 r.

Całkowity koszt projektu renowacji pomnika zwieńczonego figurą Chrystusa Ukrzyżowanego z 1854r. usytuowanego w zespole pałacowo-parkowym w Olesinie wyniósł 19 162,80 zł, w tym kwota dotacji z UE 9 056,60 zł. Projekt zrealizowano w latach 2010-2011.

Publikacja opracowania „Dziedzictwo Kulturowe Gminy Kurów”

Wydanie informatora prezentującego dziedzictwo kulturowe gminy Kurów realizuje założony cel, którym jest rozwijanie turystyki na terenie gminy propagującej jej dziedzictwo kulturowe. W związku tym w zrewitalizowanym budynku dawnej szkoły ks. Grzegorza

Piramowicza /wikariat/ został utworzony gminny punkt informacji turystycznej gdzie można uzyskać wyżej wymienione opracowanie. Publikacja została zamieszczona również na stronie internetowej gminy <http://www.kurow.eu/>. Autorem opracowania jest Wójt Gminy Kurów Stanisław Wójcicki, który napisał to opracowanie bezkosztowo przy udziale pracowników Urzędu Gminy Kurów. Ilość wydanych książek 1000 szt. Koszt całkowity projektu tj. papieru i druku 26 796,00 zł. Kwota dotacji z UE 20 498,00 zł.

Publikacja jest udostępniana bezpłatnie.

Publikacja opracowanie „Pradzieje Gminy Kurów”

Publikacja w sposób przystępny i popularnonaukowy przybliży pradzieje gminy. Zwraca uwagę na znaczenie archeologii i uświadamia jak wiele cennych zabytków kryje

ziemia. Każdy z nich stanowi o dziedzictwie kulturowym tej ziemi i powinien być traktowany z należytych pietyzmem i uwagą. Dlatego tak ważna jest ochrona zabytków archeologicznych. Są one bowiem często jedynym świadectwem ludzi, którzy żyli tu kilka lub kilkadziesiąt tysięcy lat temu. Opracowanie tej publikacji zlecono Tadeuszowi Wiśniewskiemu pracownikowi Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie.

Całkowity koszt projektu 26 988,90 zł. Kwota dotacji 17 834,33 zł. Publikacja jest dostępna na stronie internetowej

gminy. Opracowanie jest udostępniane bezpłatnie. Wydrukowano go w ilości 1000 szt.

Wydanie albumu „Gmina Kurów co warto zobaczyć”

Publikacja albumu „Gmina Kurów co warto zobaczyć” prezentującego dziedzictwo kulturowe jak i przyrodnicze gminy realizuje cel jakim jest rozwijanie turystyki na terenie gminy. Wydawnictwo jest dostępne w zrewitalizowanym budynku dawnej szkoły

ks. Grzegorza Piramowicza /wikariacie/ gdzie funkcjonuje gminny punkt informacji turystycznej. Publikacja została zamieszczona również na stronie internetowej gminy. Jest to opracowanie zbiorowe zrealizowane bezkosztowo zarówno przez autora tekstu Wójta Gminy Kurów Stanisława Wójcickiego jak i autorów zdjęć: Barbarę Baćkowską, Zofię Kamińską-Dobrzyńską, Arkadiusz Małeckiego, Iwone Ogórek, Antoniego Płachtę, Grzegorza Skwarka, Piotra Tuźnika. Również koncepcja albumu i wybór zdjęć jest autorstwa

wyżej wymienionych osób a także Barbary Nowackiej, Małgorzaty Sowińskiej, Hanny Żurkowskiej i Natalii Żurkowskiej-Staniak.

Całkowity koszt projektu tj: papieru i druku 29 633,68 zł, koszt dotacji z UE 19 341,87 zł.

Podsumowanie

Podsumowując Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Kurów Na Lata 2010-2014 należy stwierdzić, że cele w nim określone zostały osiągnięte przy pomocy:

- **przepisów prawnych** – zawartych w ustawach powszechnie obowiązujących jak i prawa miejscowego – planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

- **środków finansowych** – przeznaczenie części budżetu gminy oraz dotacji UE na ochronę zabytków poprzez ich rewitalizację jak i na ich eksponowanie poprzez publikację wydawnictw i zamieszczanie na stronie internetowej gminy.

Zwiększyło to zainteresowanie społeczne zasobem dziedzictwa kulturowego gminy i uatrakcyjniło go pod względem turystycznym i edukacyjnym, a nade wszystko poprawiło stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych.